

mr. S.C.A. Nuijen
Molenveldlaan 43
6523 RJ Nijmegen

Afdeling Privaatrecht
Locatie Assen

bezoekadres
Brinkstraat 4
9401 HZ Assen
Openingstijden
van 08:30-17:00 uur

correspondentieadres
postbus 562
9400 AN Assen

t 088 361 1328

www.rechtspraak.nl

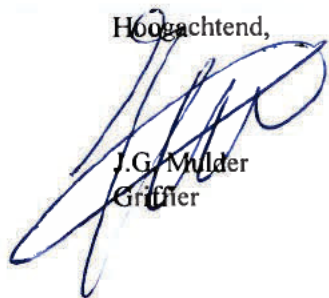
Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.

datum 19 juni 2023
onderdeel Kort geding
contactpersoon J.G. Mulder
doorkiesnummer 088-361 51 09
ons kenmerk C/19/143817 / KG ZA 23/48
uw kenmerk D101624
bijlage(n) één
onderwerp Proces-verbaal [REDACTED]

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij zend ik u een afschrift van het proces-verbaal van het verhandelde ter zitting.

Hoogachtend,

J.G. Mulder
Griffier

proces-verbaal

RECHTBANK NOORD-NEDERLAND

Afdeling privaatrecht
Locatie Assen

zaaknummer / rolnummer: C/19/143817 / KG ZA 23-48

Proces-verbaal van de zitting, gehouden op 22 mei 2023

in de zaak van

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

[REDACTED]

eisende partijen,
hierna samen te noemen: eisers,
advocaat mr. S.C.A. Nuijen te Nijmegen,

tegen

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

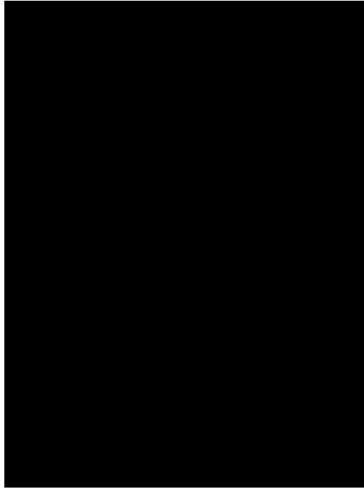
[REDACTED]

gedaagde partijen,
hierna samen te noemen: [REDACTED]
advocaat mr. drs. C.S.G. de Lange te Groningen.

De zitting wordt gehouden in het gebouw van deze rechtbank ter behandeling van een vordering in kort geding.

Tegenwoordig zijn mr. S.B. van Baalen, voorzieningenrechter, en mr. J.S. Brolsma, griffier.

Na uitroeping van de zaak verschijnen:

De voorzieningenrechter opent de mondelinge behandeling en stelt zichzelf en de griffier even voor. Hierna wordt nagegaan wie namens welke partij is verschenen, alsmede welke stukken zich in het dossier bevinden.

Mr. De Lange overhandigt zijn nadere productie (16) aan mr. Nuijen, hoewel deze ook aan hem zou zijn toegestuurd. De voorzieningenrechter geeft met betrekking tot deze productie aan dat hiervoor, zo nodig, een leespauze kan worden ingelast.

Hierna geeft de voorzieningenrechter mr. Nuijen het woord. Mr. Nuijen geeft aan dat alles op zich al is gezegd in de dagvaarding, en stemt er mee in dat mr. De Lange eerst verweer mag voeren. Mr. Nuijen geeft - desgevraagd - aan dat de bij dagvaarding ingestelde vorderingen onder 1. tot en met 3. moeten worden opgevat als primair, subsidiair en meer subsidiair.

Mr. De Lange merkt vooraf op dat [REDACTED] zich van de maatschappelijke relevantie en het maatschappelijke probleem in deze zaak meer dan bewust zijn. Als er echter één partij is die veel doet, dan is dat [REDACTED] zijn een familiebedrijf en een groot bedrijf. De aanwezige zus van de heer [REDACTED] zit ook in het bedrijf. Er werken 20 man vast en er is een flexibele schil van loonwerkers. Die komen voor de pioenrozen. Als dit slecht afloopt voor [REDACTED], dan geeft dat een gigantisch probleem in Nederland. [REDACTED] onderstrepen de urgentie zoals die in de door eisers overgelegde onderzoeken worden onderstreept. Er moet echter wel specifiek en concreet worden gemaakt welke producten specifiek een probleem zijn. Dat is waar het aan ontbreekt en om die reden leent de zaak zich niet voor behandeling in kort geding. Er zijn veel producties overgelegd, maar de koppeling naar de naar specifieke situatie van eisers ontbreekt. Het zijn heel veel algemene artikelen. De inhoud ervan wordt niet ontkend door [REDACTED], maar men weet niet hoe en op welke wijze er wordt gespoten door [REDACTED]. Pas als je dat weet, kan je er iets van vinden. Als er gesteld wordt dat dit soort risico's er zijn, dan moet er een onderzoek of rapport zijn. Dan was er een discussie mogelijk, maar dit speelt hier niet. Het zijn algemene rapporten.

Een en ander is ook beoordeeld door de Gezondheidsraad en het RIVM.

De Gezondheidsraad heeft er op meerdere momenten naar gekeken en ziet geen reden om in te grijpen.

Het RIVM, autoriteit in dezen, handhaaft eerdere adviezen, omdat grenswaardes niet worden overschreden.

Mr. De Lange heeft de standpunten van [REDACTED] vervolgens - mede - aan de hand van spreekantekeningen toegelicht. Een afschrift van die aantekeningen is aan dit proces-verbaal gehecht en de inhoud ervan wordt geacht hiervan deel uit te maken.

Voorts hebben de volgende personen als volgt verklaard, zakelijk weergegeven:

[REDACTED]

Er wordt twee keer per week gespoten.

Ik heb ook navraag gedaan bij de GGD. Die geven het advies om ramen en deuren dicht te doen/houden en om alle dieren in huis te houden. Ook de was kan niet buiten blijven hangen.

Mensen komen bij mij om de natuurbeleving. Ik weet niet hoe ik dat moet doen. Het bedrijf van mij en ook dat van [REDACTED] heeft schade. Ik maak me oprecht veel zorgen over het voortbestaan van mijn bedrijf. Ik zit nu op een kwart van de omzet. Ik baal daarvan. Ik had gehoopt dat daar meer over gesproken zou worden met [REDACTED] meer dialoog zagezegd, en dat er naar mij gekeken en geluisterd wordt. [REDACTED] zien over het hoofd dat ik daar ook werk. Het is meer dan een gevoel.

Deze kwestie speelt lokaal heel erg bij ons. Er zit best wel bezorgdheid over dit thema. Het is een heet hangijzer. Het is heel complex en vastgelopen. Als je bij de gemeente of de provincie het woord lelieteelt laat vallen, wordt iedereen zenuwachtig. Ik heb het idee dat het bij ons politiek is vast gelopen.

Ik heb het gevoel dat veel van wat wij hadden willen zeggen niet naar voren is gekomen. Wij wonen in agrarisch gebied, maar wij grenzen ook aan een Natura 2000 gebied. Dat was de reden voor ons om ons daar te vestigen.

Ik vraag u wat ik moet doen als mijn kinderen buiten willen spelen in het spuitseizoen. Horen zij niet gewoon buiten te kunnen spelen? Maar ik durf het niet als er gespoten wordt. En ook daarna weet ik niet of het dan veilig is.

[REDACTED]

Wat [REDACTED] zegt, geldt ook voor ons. Ik geef trainingen en heb zorg om mensen naar binnen te halen.

Het is voor ons een acuut probleem. Er is een grote groep bewoners die heel erg bezorgd is over de gezondheid. Ook over de financiële gezondheid.

Ik vind het jammer dat we er niet uit zijn. Vooral omdat het woord dialoog zo vaak is gevallen. Het gaat om een bol, een leliebol die continu aan het infuus van gif ligt. Daardoor worden wij als samenleving gespleten. Dat zou niet nodig en mogelijk moeten zijn in Nederland.

mr. Nuijen:

Waar eisers tegenaan liepen is het volgende. Eisers hebben er op enig moment kennis van gekregen dat er bollen geteeld zouden worden.

Dat hebben zij niet van [REDACTED] zelf gehoord. Toen hebben eisers geprobeerd om in dialoog te gaan. Dat bleek niet mogelijk. Toen zeiden [REDACTED] dat er afspraken gemaakt konden, maar op basis van de rapporten zijn er geen afspraken te maken. [REDACTED] wilden lelies telen op dit perceel. Daardoor komt de gezondheid van eisers in gevaar.

Ik hoor mr. De Lange heel veel zeggen en ik denk niet dat wij op dezelfde lijn zitten. Het gaat niet alleen om drift. Ik wijst u hierbij ook op het als productie 38 bij dagvaarding overgelegde rapport en het doel daarvan. Ook noem ik het onderzoek van het RIVM. Dat was een praktisch onderzoek met steekproeven. Er is sprake van vervluchtiging. Dat wil zeggen stoffen worden meegenomen in de lucht, over een afstand van minimaal 500 meter. Ik wijs u ook op de bevindingen van het zogenoemde SPRINT-onderzoek. Die bevindingen zijn verwerkt in het als productie 37 bij dagvaarding overgelegde internetartikel. Drift is een heel beperkte factor.

Hier gaat het om omwonenden die worden geconfronteerd met gewasbeschermingsmiddelen.

Er zijn 20 onderzoeken geweest, in allerlei landen en. In Frankrijk is Parkinson erkend als beroepsziekte voor boeren.

U legt mij de vraag voor waarom het RIVM 'de boel' dan niet stop zet. Daarop antwoord ik u dat het gaat om de adviseringstak van het RIVM. Dat is een secundaire tak. Het RIVM zegt dat zij voldoende aanleiding ziet om spoedig onderzoek te doen.

De wetenschap zegt dat er sprake is van een verband tussen gewasbeschermingsmiddelen en neurologische aandoeningen (op basis van empirisch onderzoek). Hoeveel meer onderzoek is er nog nodig?

Artikel 2a Wgb is een soort handrem, als het politieke proces te langzaam gaat. Ik verwijs u daarbij naar de parlementaire geschiedenis. Die reden is er nu. [REDACTED] zijn gebruiker. Als je weet of behoort te weten dat er mogelijk schade kan ontstaan, dan moet je die handeling niet verrichten.

Daar komt bij dat de huidige gevolgen niet worden onderzocht. Dat erkent het RIVM ook. De verwijzing naar de Gezondheidsraad door mr. De Lange zie ik zo niet.

Als ik naar productie 7 van [REDACTED] kijk, kan ik zo een aantal middelen opnoemen die in de verschillende onderzoeken worden genoemd. Die kunnen worden gelinkt aan een aantal ziektes.

U houdt mij het onderzoek van mevrouw [REDACTED] (productie 14 bij dagvaarding) voor. Daaruit zou blijken dat het gaat om aanwijzingen en dat er nader onderzoek nodig is. Daarop antwoord ik u dat zij de meest conservatieve wetenschapper is. Tegelijkertijd is er ook hoogleraar Geissen die al meerdere jaren tegen de overheid zegt dat er wat moet gebeuren.

Er is gekozen voor een voor een kort geding. De NVWA aanschrijven kost tijd en ondertussen zitten die mensen dan in de lucht.

Er is wetgeving nodig. Die is er nu niet.

Er is wel waardering voor wat [REDACTED] doen, maar op basis van wetenschappelijke stukken is dat niet voldoende.

[REDACTED]

Lelieteel kan eigenlijk maar één keer in de zes jaar. Er is sprake van vruchtrotering, net als bij de aardappelteelt. Bij lelies is dat net zo, maar moet het ruimer. Er zal de komende vijf jaar geen lелieteel op dit perceel plaatsvinden.

Mogelijk dat er wel op andere percelen in de buurt van eisers wordt gespoten in komende jaren door ons, maar daarvan zij wij geen eigenaar. Dat doen we dan in opdracht van anderen.

Op de vraag van mr. Nuijen of wij RVO erkende spuiters hebben, antwoord ik dat wij mensen met een spuitlicentie hebben. De RVO heeft daar niets mee van doen. Er is dus sprake van gediplomeerde mensen. Mr. Nuijen vraagt mij voorts naar de door ons als productie 7 overgelegde lijst. Dit is een algemeen schema van gewasleveranciers die wij hebben gekregen en geeft de driftreductieklasse aan. Al deze middelen zijn toegestaan in de lelieteelt.

U (voorzieningenrechter) vraagt mij wat het verschil in opbrengst is tussen maïs en lelies per hectare en geeft tevens aan dat ik deze vraag niet hoeft te beantwoorden. Daarop antwoord ik u dat een hectare maïs een omzet geeft van € 3.000,00 en een hectare lelies € 71.000,00.

mr. De Lange:

U hoort de heer █████ verklaren dat er de komende vijf jaren geen lelieteelt op deze percelen zal plaatsvinden, maar pas weer vanaf 2029. Dat is een toezegging die ik ga doen. Er wordt één keer per week gespoten, maar waarmee dat is niet zichtbaar. Dat kan ook een biologisch middel zijn. Dat is steeds in ontwikkeling.

█████ houden zich aan veel meer dan de wet.

Bij lelieteelt moet worden behandeld tegen schimmels. Dat speelt ook bij de aardappels. De lelieteelt is heel klein, dus wordt gebruik gemaakt van middelen die ook worden gebruikt voor aardappels. Die middelen zijn niet schadelijk voor consumptieaardappelen dus ook niet voor de lelieteelt.

Ik noem u als toelichting bij productie 1 (en randnummer 11 van de spreekantekeningen) dat de afstanden al veel groter zijn dan de voorgeschreven 20 meter. De afstanden noem ik u. Er zijn twee spuitvrije zones. De eerste zone is een maïszone. Maïs is een hoog en dicht gewas en is extra aangelegd. Daarnaast is er gras aangeplant, dat is de tweede zone. Ook is er nog een bloemenweide en een strook met volledig biologische lelies.

█████ hebben echt contact gezocht met eisers. Dat heeft geresulteerd in een afgewezen handhavingsverzoek. █████ willen graag terug naar een dialoog.

Het doel is 100% driftreductie, maar maar zover is het nog niet. De wetgever zegt dat 75 of 90% voldoende is. █████ komen op 99% reductie. De kans dat er wat gebeurt, is dus heel klein.

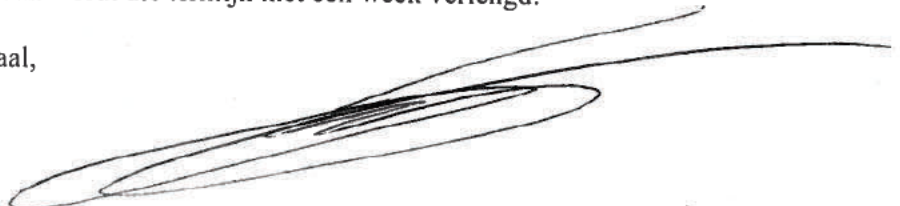
Op de als productie 7 overgelegde lijst staan ook heel veel middelen die voor maïs en graan worden gebruikt. Bij dergelijke teelten wordt veel minder gespoten. Eisers selecteren uit deze lijst.

Eisers doen een beroep op artikel 2a Wgb. █████ doen al meer dan wat op basis van dit artikel zou moeten en kunnen ook niet meer doen. Ik houd u ook de vraag voor waarom eisers geen handhavingsverzoek doen bij de NVWA. Nu doet de voorzieningenrechter het werk van de NVWA. Leg het daar neer en vraag daar om voorzieningen. Daar zitten ook specialisten. Ik had ook hier graag specialisten willen hebben.

Een regeling blijkt niet tot de mogelijkheden te behoren, waarna wordt bepaald dat vonnis zal worden gewezen. Dat zal in beginsel geschieden op een termijn van twee weken, maar mocht dat nodig zijn, dan wordt die termijn met één week verlengd.

Waarvan proces-verbaal,

VOOR AFSCHRIFT

19 JUN 2023

Assen d.d.
de griffier,

